

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Сучасна історіографія: актуальні проблеми, нові методологічні підходи та міждисциплінарні студії
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»

спеціальність: 032 «Історія та археологія»

вид дисципліни: обов'язкова

історичний факультет

2019 / 2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету історичного факультету
 "21" чэрвеня 2019 року, протокол № 6

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Іващенко Вікторія Юріївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри історіографії, джерелознавства і археології,

Миколенко Дмитро Валерійович, доктор історичних наук, доцент кафедри нової та новітньої історії,

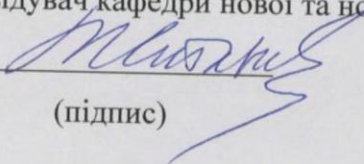
Станчев Михайло Георгійович, доктор історичних наук, процесор кафедри нової та новітньої історії,

Тумаков Олександр Іванович, кандидат історичних наук, доцент кафедри нової та новітньої історії.

Програму схвалено на засіданні кафедри нової та новітньої історії

Протокол від "30" жовтня 2019 року № 11

Завідувач кафедри нової та новітньої історії

 (підпис)

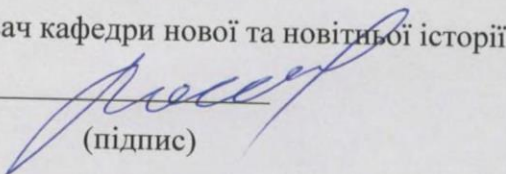
Станчев М. Г.

(прізвище та ініціали)

Програму схвалено на засіданні кафедри історіографії, джерелознавства і археології

Протокол від "16" жовтня 2019 року № 10

Завідувач кафедри нової та новітньої історії

 (підпис)

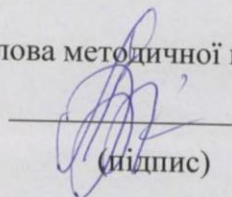
Посохов С. І.

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією історичного факультету

Протокол від "14" серпня 2019 року № 8

Голова методичної комісії історичного факультету

 (підпис)

Тумаков А. І.

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Сучасна історіографія: актуальні проблеми, нові методологічні підходи та міждисциплінарні студії» складена відповідно до вимог третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми підготовки аспіранта, спеціальності 032 «Історія та археологія».

Вона розрахована на один навчальний семестр і викладається на історичному факультеті.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є вивчення основних напрямів сучасної історіографії та методологічних підходів щодо вивчення минулого країн Західної Європи, Північної Америки, Центрально-Східної Європи, Азії, Африки, Росії, СРСР та України.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- визначення кола актуальних проблем сучасної історіографії зазначених країн та регіонів;
- ознайомлення з основними методологічними підходами щодо їх розв'язання;
- пошук методичних інструментів для дослідження наукових тем;
- розгляд прикладів застосування міждисциплінарної в історичних студіях;
- вивчення особливостей сучасної історіографії різних країн світу.

1.3. Кількість кредитів – 4,

1.4. Загальна кількість годин – 120,

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-
Семестр	
3-й	-

Лекції	
48 годин	-
Семінарські заняття	
немає	
Лабораторні заняття	
немає	
Самостійна робота	
72 години	-
Індивідуальні завдання	
немає	

1.6. Заплановані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти мають досягти таких результатів навчання:

Здатність об'єднувати (синтезувати) та обговорювати нещодавні публікації в межах та поза областю дослідження.

Здатність детально розробляти та презентувати переконливо групі кваліфікованих дослідників добре обґрунтований план дослідження для розв'язання важливої задачі.

Здатність завершити розширений оригінальний результат дослідження, що ґрунтується на критичному розгляді джерел та забезпечений необхідним науковим апаратом - таким, як нотатки, бібліографія та публікація відповідних документів.

Здатність презентувати результати дослідження в науковому та ненауковому контекстах, усно та письмово, у формі наукових семінарів, наукових зустрічей та громадських ініціатив (соціально орієнтовані робочі зустрічі).

Здатність підбирати матеріал для преси, об'єднання інформації з питань викладацько-професорських ініціатив, публікувати їх в пресі чи на веб-сторінці.

Здатність ефективно планувати час для отримання необхідних результатів.

Здатність знаходити, аналізувати та об'єднувати корпус документів з різних архівів та джерел у результуючій дисертації та в попередньому дослідженні.

Знання методик та форм організації та здійснення навчального процесу в вищій школі; принципів структурування навчальної дисципліни; сучасних інтерактивних методів навчання студентів; специфіки застосування новітніх освітніх технологій у вищій школі; особливостей організаторської та управлінської діяльності у вищій школі.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Країни Західної Європи та Північної Америки у сучасних наукових історичних студіях.

Тема 1. Етапи розвитку західної історіографії. Історіографія міжвоєнної доби. Напрями історичних досліджень середини 1940-х – 1960-х рр. Становлення постмодернізму. Історіографія історії Західної Європи та Північної Америки кінця 1990-х – початку 2000-х рр.

Тема 2. Основні напрями сучасних досліджень. Актуальна проблематика сучасних досліджень. Історія держав світу. Світ-системний аналіз. Історіографія історії міжнародних відносин. Історичні знання змінюються структурно і змістовно. «Глобальна історія». Модернізаційний і цивілізаційний наратив. Національний наратив як об'єкт дослідження.

Тема 3. Актуальні концепції та методологічні засади. Онтологічної концепції. Аксиологічна концепція філософії історії. Технократичні концепції в сучасній західній соціальній філософії. Концепція постіндустріального чи інформаційного суспільства. Цивілізаційний підхід. Поняття модернізації.

Тема 4. Методична база. Застосування методів дослідження. Дискурс аналіз. Про доцільність застосування компаративістики. Контент аналіз в історичних дослідженнях.

Тема 5. Особливості політичних студій. Актуальний термінологічний апарат. Політика пам'яті як об'єкт дослідження. Політична модернізація: основні поняття. Методологія досліджень історії міжнародних відносин.

Тема 6. Нова соціальна історія. Основні напрями. Демографічна історія. Етнічна історія. Гендерна історія. Історія сім'ї та дитинства. Історія освіти. Історія праці. Історія міст та селищ. Історія релігійних суспільств. Соціальні аспекти політичної та військової історії. Історія повсякденності.

Рекомендована література

1. Гуманитарный портал. Дискурс анализ. URL: <https://gtmarket.ru/concepts/7232>

2. Гуманитарный портал. Методология науки. URL: <https://gtmarket.ru/concepts/6872>
3. Дискурс-анализ. URL: <https://psyfactor.org/personal/personal5-08.htm>
4. Контент-анализ как метод исследования: достоинства и ограничения. URL: https://www.researchgate.net/publication/286253695_Kontent-analiz_kak_metod_issledovania_dostoinstva_i_ogranichenia
5. Лакатос И. Методология научных исследовательских программ // Вопросы философии. 1995. № 4.
6. Миколенко Д. В. Діяльність Стефана Стамболова у політичному дискурсі Болгарії (1903–1908 рр.). Історія та географія. 2017. № 54. С. 58–67.
7. Миколенко Д. В. Стефан Стамболов в оцінках історіографії країн Західної Європи та Північної Америки. Історіографічні дослідження в Україні. К.: НАНУ. Інституту історії України, 2019. Вип. 29. С. 66–79.
8. Нора П. Проблематика мест памяти. URL: <http://ec-dejavu.ru/m-2/Memory-Nora.html>
9. Реєнт О. Сучасна історична наука в Україні: шляхи доступу. Український історичний журнал. 1999. № 3. URL: <http://history.org.ua/JournALL/journal/1999/3/1.pdf>
10. Mykolenko D. What Is the Political Legacy of Stephan Stambolov, How and Why Does It Have To Be Explored? Bulgarian Historical Review. 2017. 1–2 issue. Pp. 205–217.

Розділ 2. Історія країн Центральної і Південно-Східної Європи в оцінках сучасної історіографії.

Тема 1. Основні напрями досліджень історії Центрально-Східної Європи. Особливості розвитку національних та регіональних історіографій. Провідні тенденції розвитку історичних студій регіону. Національні наративи як чинник історіографії.

Тема 2. Актуальні методологічні прийоми. Понятійний апарат. Методологічні зміни та новації. Трансформація як об'єкт дослідження. Концепція

модернізації. Цивілізаційний підхід у вивченні історії Центральної і Південно-Східної Європи. Цивілізаційні розломи на теренах регіону.

Тема 3. Методи дослідження історії країн Центрально-Східної Європи. Загальнонаукові методи дослідження. Історико-генетичний метод. Історико-порівняльний метод. Метод аналогії в історичному дослідженні. Синхронізація як метод історичного дослідження.

Тема 4. Трансформація як об'єкт наукового дослідження. Визначення поняття трансформація. Інституційний підхід. Теорії неоінституціоналізму. Поліструктурність та поліваріантність розвитку національних економічних систем.

Тема 5. Історіографія міжнародних відносин у Центральна Східній Європі. Ключові роботи з вказаної теми. Міжнародне значення регіону. Центральна і Південно-Східна Європа як географічний, економічний, культурний, політичний простір.

Тема 6. Інтеграція країн Центральної і Південно-Східної Європи у Європейський Союз як об'єкт дослідження. Віхи розвитку відносин країн регіону із Заходом. Двосторонні чинники інтеграції. Політичні мотиви надання фінансової допомоги країнам регіону. Іноземні інвестиції і їх розподіл. Торгова політика Євросоюзу щодо країн регіону. Сільське господарство і трудова міграція. Політико-економічні аспекти валютного союзу

Рекомендована література

1. Katsikas S. Negotiating diplomacy in the New Europe: Foreign Policy in Post-
2. Dimitrov G., Haralampiev K., Stoychev S., Toneva-Methodieva L. The Cooperation and
3. Бондаренко С. В. Политическая идентичность в киберпространстве // Политическая наука. 2005. № 3. С. 76–92.
4. Бурдяк В. Інтеграція республіки Болгарія до Європейського союзу. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Burdiak_Vira/Intehratsiia_Respubliky_Bolhariia_do_Yevropeiskoho_Soiuzu.pdf

5. Бурдяк В. Політичний вимір членства Болгарії в Європейському Союзі. Науковий вісник Чернівецького університету. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини. 2014. Вип. 684-685.
6. Вахудова А. М. Нерозділена Європа. Демократія, важелі впливу та інтеграція після
7. Георгиева Е. С. Трансформация системы масс-медиа Болгарии в условиях европейской интеграции // Вестник Санкт-Петербургского университета. 2011. № 1. Сер. 9. С. 222–229.
8. Дукин Р. А. Медиатизация современного общества: влияние социальных медиа // Теория и практика общественного развития. 2016. № 2. С. 24–26.
9. Жуковська А. О. Вплив інститутів громадянського суспільства на трансформаційні процеси в Республіці Болгарія: дис. канд. політ. наук : 23.00.02, 2014. 196 с.
10. Илия Вълков Социалните медии, гражданските мобилизации. URL: <http://www.newmedia21.eu/proekti/sotsialnite-medii-grazhdanskite-mobilizatsii/>
11. Илчева Валерия Социальные сети и сайты Болгарии // Вестник МГУП имени Ивана Федорова. 2015. №5. С. 45–49.
12. Информационно общество. Режим доступа: <http://www.nsi.bg/bg/content/2722/%D0%B8%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%BE-%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE>
13. Назаров М. І. Сучасний стан інтеграційних процесів у світі. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/18_ukr/9.pdf
14. Станчев М. Анатомия на украинската криза // Украинската криза и Балканите. София: Парадигма, 2017. С. 19-41.
15. Фельштинський Ю., Станчев М. Третя світова. Битва за Україну. К.: Наш формат, 2015. 460 с.
16. Хасьянова Н.М. Понятие медиа и его трансформация в культуре XX века URL: <https://www.scienceforum.ru/2015/pdf/18114.pdf>

17. Черненко Т. «Досвід євроінтеграції Болгарії». Аналітична записка. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1412/>
18. Чумиков А. Н. Медиарилейшнз. Учеб. пособие для студ. вузов. М.: Аспект Пресс, 2014. 184 с.

Розділ 3. Сучасна історіографія актуальних проблем нової та новітньої історії країн Сходу.

Тема 1. Колоніалізм як історичний феномен та об'єкт дослідження. Сучасна історіографія взаємовідносин між Заходом та Сходом у Новий час (проблеми «нееквівалентної торгівлі», «колоніальної данини», причин відставання Сходу від Заходу тощо). Проблема насильницького «відкриття» Заходом країн Східної Азії у сучасних наукових дослідженнях. Діалектика колоніалізму. Орієнталізм vs орієнталістика.

Тема 2. Азіатські революції кінця XIX – початку XX ст. у сучасній історіографії. Філіппінська (1896–1898 рр.), молодотурецька (1908 р.) та іранська (1905–1911 рр.) революції у сучасних оцінках. Нові тенденції в історіографії Сінхайської революції 1911–1913 рр.

Тема 3. Проблема модернізації на Сході у сучасній історіографії. Нові тенденції у дослідженні «наздоганяючої» модернізації азіатських країн у період колоніальної експансії Заходу: (Танзімату у Туреччині, реформ Тагі-хана у Ірані, політики «самопосилення» у Китаї, реформ кінця 1860-х – 1870-х рр. у Японії).

Пострадянська історіографія модернізації Японії та Китаю після Другої світової війни. Феномен «азіатських тигрів» та «драконів» у сучасних дослідженнях.

Тема 4. Актуальні сюжети нової та новітньої історії Туреччини та Ірану у сучасній історіографії. Нові напрямки у розвитку сучасної османістики. Основні теми і напрямки пострадянської історіографії Турецької Республіки.

Феномен «Гілянської радянської республіки» у наукових дослідженнях. «Біла революція» у сучасних оцінках. Історіографія ісламської революції 1978-1979 рр.

Тема 5. Сучасна історіографія актуальних проблем нової та новітньої історії Японії. «Епоха Едо» у сучасних наукових дослідженнях. Феномен «Мейдзі ісін» (традиційні та сучасні оцінки, концепція В. Молодякова). Проблема японського фашизму у радянській та пострадянській історіографії. Основні теми і напрямки сучасної історіографії політичної історії Японії другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Тема 6. Актуальні сюжети нової та новітньої історії Китаю у сучасній історіографії. Нові тенденції у дослідженні періоду маньчжурського правління. Республіканський період історії Китаю у сучасних дослідженнях. Пострадянська історіографія КНР: теми і напрямки

Рекомендована література

1. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV-XVIII вв. Т. 1: Структури повсякденності: Возможное и невозможное. Москва: Прогресс, 1986; Т. 2: Игры обмена. 1988; Т. 3: Время мира. 1992. URL: <https://dist.karazin.ua/moodle/mod/page/view.php?id=22781>
2. Історіографія Ірана нового і найновішого часу: Зб. статей. Москва: Наука, 1989. URL: www.livelib.ru/book/1001546865/about-istoriografiya-irana-novogo-i-novejshego-vremeni
3. Киссинджер Г. О Китае / пер. с англ. В. И. Верченко. Москва: АСТ, 2014. URL: http://loveread.ec/read_book.php?id=74591&p=1
4. Мамаева Н.Л. Современные историки КНР о республиканском периоде истории Китая (1912-1949). От старых стереотипов к новым подходам // Новая и новейшая история. 2005. № 6. С. 127–138. URL: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=13500499>
5. Ориентализм vs. ориенталистика: Зб. статей / отв. ред. и сост. В. О. Бобровников, С. Дж. Мири. Москва: ООО «Садра», 2016. [Islámica & Orientalistica]. URL: <https://www.litres.ru/raznoe/orientalizm-vs-orientalistika/chitat-onlayn/>

6. Османский мир и османистика. Сборник статей к столетию со дня рождения А. С. Тверитиновой (1910–1973). Москва, ИВ РАН, 2010. URL: <https://book.ivran.ru/f/osmanskij-mir-i-osmanistika-2010.pdf>
7. Отечественная историография КНР: некоторые направления. Москва: Восточная литература, 2015. URL: <https://publications.hse.ru/books/142642819>; <https://www.twirpx.com/file/1855550/grant/>
8. Петросян Ю.А. Российская историография Османской империи. XVIII—XX вв. / Ответственный редактор И.Е.Петросян. Санкт-Петербург: Наука, 2012. URL: http://www.orientalstudies.ru/rus/index.php?option=com_publications&Itemid=75&pub=1645
9. Сеа Л. Философия американской истории. Судьбы Латинской Америки. Москва: Прогресс, 1984. URL: <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s01/z0001105/index.shtml>
10. Саид Эдвард В. Ориентализм. Западные концепции Востока. Санкт-Петербург: Русский Мир, 2006. URL: https://royallib.com/read/said_edvard/orientalizm.html#0
11. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций [Б.м.] «Издательство АСТ», 1996. URL: <https://www.libfox.ru/79038-samyuel-hantington-stolknovenie-tsivilizatsiy.html>
12. Урсу Д. П. Историография истории Африки: Учебное пособие. Москва: Высшая школа, 1990. URL: <https://www.twirpx.com/file/1570280/grant/>

Розділ 4. Східна Європа у сучасних історичних студіях: методологічні і методичні тренди.

Тема 1. Актуальні напрями наукових досліджень. Перспективні теми досліджень політичної історії. Нова соціальна історія. Візуальна історія.

Тема 2. Методологічні засади наукових студій. Багатонаціональний підхід до вивчення курсу історії. Нова локальна історія. Дослідження колективної пам'яті. Візуальні студії.

Тема 3. Сучасні методи дослідження історії Східної Європи. Метод моделювання. Історико-генетичний метод. порівняльно-історичний метод. Методи ретроспективного (поворотного) і перспективного аналізу. Іконологічний метод. Структуралістський (семіотичний) підхід. Психоаналітичний підхід.

Тема 4. Візуальна історія. Знакові наукові праці. Візуальна соціологія. Візуальна антропологія. Візуальне народознавство. Імажинальна (гуманітарна географія). Історичні передумови формування напряму. Візуальний поворот та зміст візуальних студій. Артефакти (фотографії, файли, фільми, тощо). Технології (камера, антена, екран, друк, програма, тощо). Візуальні та цифрові методи (смісл і аналіз).

Тема 5. Соціальна історія країн Східної Європи. Поняття «нова соціальна історія». Соціальна історія ментальностей. Антропологічна історія. Поведінка, звичаї, цінності, уявлення, вірування як об'єкт дослідження. «Нова робоча історія», «історія жінок», «селянські дослідження», «історія інтелігенції».

Тема 6. Національний наратив як чинник історичних досліджень. Поняття гранд-наративу. Стереотипні уявлення про минуле. Історична політика на теренах Східної Європи. Вплив марксизму.

Рекомендована література

1. Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие / Р. Арнхейм; пер. с англ. М., 2007. 392 с.
2. Барт Р. Мифологии / Р. Барт; пер. с фр., вступ. ст. и коммент. С. Зенкина. М., 2008. 352 с.
3. Ванеян С. Панофский, Гомбрых и смысл значения в искусстве и иконологии // Вестник ПСТГУ Серия V Вопросы истории и теории христианского искусства. 2013. Вып. 1 (10). С. 21-43.
4. Визуальная антропология: городские карты памяти / под ред. П. Романова, Е. Ярской-Смирновой. М., 2009. 312 с.
5. Визуальная антропология: настройка оптики / под ред. Е. Ярской-Смирновой, П. Романова. М., 2009. 296 с.

6. Визуальная антропология: режимы видимости при социализме / под ред. Е. Ярской-Смирновой, П. Романова. М., 2009. 448 с.
7. Вишленкова Е. Визуальное народоведение империи, или «Увидеть русского дано не каждому». М., 2011. 384 с.
8. Ковалевська О. Іконографія Івана Мазепи в образотворчому мистецтві ХХ – початку ХХІ ст. К., 2013. 420 с.
9. Лотман Ю. М. Об искусстве: Структура художественного текста; Семиотика кино и проблемы киноэстетики. СПб., 1998. 704 с.
10. Нарский И. В. Фотокарточка на память: Семейные истории, фотографические послания и советское детство (Автобио-историо-графический роман). Челябинск, 2008. 516 с.
11. Очевидная история. Проблемы визуальной истории России XX столетия: сб. ст. / Редкол.: И. В. Нарский и др. Челябинск, 2008. 476 с.
12. Панофский Э. Перспектива как «символическая форма». Готическая архитектура и схоластика / Э. Панофский; пер. с нем. и англ. СПб., 2004. 336 с.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		лек.	с. з.	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Країни Західної Європи та Північної Америки у сучасних наукових історичних студіях	30	12	0	0	0	18
Тема 1. Етапи розвитку західної історіографії	5	2				3
Тема 2. Основні напрями сучасних досліджень.	5	2				3
Тема 3. Актуальні концепції та методологічні засади.	5	2				3
Тема 4. Методична база.	5	2				3
Тема 5. Особливості політичних студій.	5	2				3
Тема 6. «Нова соціальна історія».	5	2				3
Розділ 2. Історія країн Центрально-Східної в оцінках сучасної історіографії	30	12	0	0	0	18
Тема 1. Основні напрями досліджень історії Центрально-	5	2				3

Східної Європи.						
Тема 2. Актуальні методологічні прийоми.	5	2				3
Тема 3. Методи дослідження історії країн Центрально-Східної Європи.	5	2				3
Тема 4. Трансформація як об'єкт наукового дослідження.	5	2				3
Тема 5. Історіографія міжнародних відносин у Центральна Східній Європі.	5	2				3
Тема 6. Інтеграція країн Центральної і Південно-Східної Європи у Європейський Союз як об'єкт дослідження.	5	2				3
Розділ 3. Сучасна історіографія актуальних проблем нової та новітньої історії країн Сходу .	30	12	0	0	0	18
Тема 1. Колоніалізм як історичний феномен та об'єкт дослідження.	5	2				3
Тема 2. Азіатські революції кінця XIX – початку XX ст. у сучасній історіографії.	5	2				3
Тема 3. Проблема	5	2				3

модернізації на Сході у сучасній історіографії.						
Тема 4. Актуальні сюжети нової та новітньої історії Туреччини та Ірану у сучасній історіографії.	5	2				3
Тема 5. Сучасна історіографія актуальних проблем нової та новітньої історії Японії.	5	2				3
Тема 6. Актуальні сюжети нової та новітньої історії Китаю у сучасній історіографії.	5	2				3
Розділ 4. Східна Європа у сучасних історичних студіях: методологічні і методичні тренди	30	12	0	0	0	18
Тема 1. Актуальні напрями наукових досліджень.	5	2				3
Тема 2. Методологічні засади наукових студій.	5	2				3
Тема 3. Сучасні методи дослідження історії Східної Європи.	5	2				3
Тема 4. Візуальна історія.	5	2				3
Тема 5. Соціальна історія країн	5	2				3

Східної Європи.						
Тема 6. Національний наратив як чинник історичних досліджень.	5	2				3
<i>Усього годин</i>	120	48	0	0	0	72

4. Семінарські заняття

Не передбачені планом

5. Завдання для самостійної роботи

№	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Опрацювання рекомендованої літератури по розділу 1 «Країни Західної Європи та Північної Америки у сучасних наукових історичних студіях»	18
2.	Опрацювання рекомендованої літератури по розділу 2 «Історія країн Центральної і Південно-Східної Європи в оцінках сучасної історіографії»	18
3	Опрацювання рекомендованої літератури по розділу 3 «Сучасна історіографія актуальних проблем історії країн Азії та Африки Нового та Новітнього часу»	18
4	Опрацювання рекомендованої літератури по розділу 4 «Східна Європа у сучасних історичних студіях: методологічні і методичні тренди»	18
	Разом	72

6. Індивідуальні завдання не передбачені планом

7. Методи контролю

Підсумковий чотирьохрівневий контроль. Письмова відповідь на представлені у програмі питання. Максимальна кількість балів, які може одержати студент – 100 балів.

8. Схема нарахування балів

Іспит				Разом	Іспит	Сумма
T 1–6	T 7–12	T 13–18	T 19–24			
25	25	25	25	100	100	100

T1, T2 ... T5 – теми лекцій.

Критерії оцінювання

Екзаменаційна робота

Оцінка 90–100 балів передбачає повне і впевнене засвоєння програми курсу, знання основних джерел і додаткової літератури, уміння аналізувати й узагальнювати історичний матеріал, порівнювати, оцінювати, пояснювати історичні факти на основі здобутих із різних джерел знань, користуватися науковою термінологією.

80–89 бали виставляється за впевнене засвоєння курсу, знання історичної хронології, уміння логічно будувати відповідь, робити аргументовані висновки, аналізувати історичний матеріал. А також за умови, якщо студент припустився незначних помилок або зробив не зовсім повні висновки.

70–79 балів передбачає впевнене засвоєння курсу та за наявності принципових помилок при викладанні засвоєного матеріалу або неповних висновків.

60–69 балів передбачає часткове висвітлення змісту теоретичних питань та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. При цьому студент не вміє логічно мислити. Поставлене завдання виконане ним не повністю, але у його відповідях продемонстроване розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

50–59 балів передбачає часткове засвоєння курсу, а також якщо в студента виникають проблеми навіть з відтворенням основного матеріалу.

0–49 балів виставляється, якщо студент не засвоїв матеріал, передбачений програмою курсу.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	Для чотирирівневої системи оцінювання
90 – 100	відмінно
70 – 89	добре
50 – 69	задовільно
1 – 49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

1. Барг М. А. Эпохи и идеи: Становление историзма. М., 1987.
2. Гутнова Е.В. Историография истории средних веков: учебное пособие для студентов исторических факультетов. М., 1985.
3. Зашкільняк Л. О. Методологія історії від давнини до сучасності. Львів, 1999.
4. Историография истории нового времени стран Европы и Америки: учебное пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности «История». М., 1990.
5. Историография нового времени стран Европы и Америки: учебник для студентов исторических факультетов. М., 1967.
6. Историография нового и новейшего времени стран Европы и Америки: учебное пособие для студентов. М., 2000.
7. Колесник І. І. Українська історіографія XVIII – початок XX ст. : навч. посібник. К., 2000.
8. Репина Л. П. История исторического знания: пособие для вузов / А. П. Репина, В. В. Зверева, М. Ю. Парамонова. – 2-е изд., стереотип. М.: Дрофа, 2006. 288 с.
9. Харківський історіографічний словник. Х., 2004.

Допоміжна література

1. Анкерсмит Ф. Р. История и тропология: взлет и падение метафоры / пер. с англ. М. Кукарцева, Е. Коломоец, В. Катаева. М. : Прогресс-Традиция, 2003. 496 с.
2. Барг М. А. Историческое сознание как проблема историографии // Цепь времен. Проблемы исторического сознания. М. 2005.
3. Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика. М., 1989. С. 413–424.
4. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. М., 1979.
5. Блок М. Апология истории или ремесло историка. М. : Наука, 1986.
6. Введение в литературоведение. Литературное произведение : основные понятия и термины. М., 1999.

7. Вжозек В. Историография как игра метафор: судьбы «Новой исторической науки» // Одиссей. Человек в истории. Культурно-антропологическая история сегодня. М. 1991.
8. Дежина И. Г., Киселева В. В. Научные школы: интеллектуальная капитализация или стагнация? // Мировая экономика и междунар. отн. 2009. № 1.
9. Деррида Ж. Письмо и различие. СПб : Академический проект, 2000.
10. Добров Г. М. Наука о науке. Введение в общее науковедение. М. : Наука, 1966; 2-е – 1970; 3-е издание в 1986 г.
11. Зевелев А. И. Историографическое исследование : методологические аспекты. М., 1987.
12. Ильин И. П. Постмодернизм. Словарь терминов. М., 2001.
13. К новому пониманию человека в истории: очерки развития современной западной исторической мысли / под ред. Б. Г. Могильницкого. Томск, 1994.
14. Киреева Р. А. Изучение отечественной историографии в дореволюционной России с середины XIX в. до 1917 г. М., 1983.
15. Колесник И. И. История русской историографии XVIII – первой половины XIX века. Днепропетровск, 1987.
16. Колесник И. И. Когда зародились историографические знания в России? // История СССР. 1989. № 4.
17. Колесник І. І. Українська історіографія (XVIII – початок XX століття). К., 2000.
18. Коллинз Р. Социология философий. Глобальная теория интеллектуального измерения. Новосибирск, 2002.
19. Кун Т. Структура научных революцій. М., 1975.
20. Лакатос И. Методология научных исследовательских программ // Вопросы философии. 1995. № 4.
21. Лосев А. Ф. Форма. Стиль. Выражение. М., 1995.
22. Лотман Ю. М. Избранные статьи в 3-х томах. Т. 1. Статьи по семиотике и типологии культуры. Таллинн, 1992.
23. Микулинский С. Р. Очерки развития историко-научной мысли. М., 1988.

24. Могильницкий Б. Г. История исторической мысли XX века. Томск, 2001.
25. Нові перспективи історіописання / за ред. П. Берка. К. : Ніка-Центр, 2004.
26. Нора П. Франция-память / П. Нора, М. Озуф, Ж. де Пюимеж, М. Винок. – СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 1999.
27. Попова Т. Лики историографии: имена и смыслы // Історіографічні дослідження в Україні. К., 2000. Вип. 10.
28. Попова Т. Н. Историографическая наука: проблемы самоназвания // Категоріальний апарат історичної науки : Харківський історіографічний збірник. Х., 2000. Вип. 4.
29. Попова Т. Н. Историография в лицах, проблемах, дисциплинах. Одесса, 2007. 536 с.
30. Попова Т. Н. Историография сквозь призму дисциплинарных традиций // Записки історичного факультету. Одесса, 1999. Вип. 8.
31. Попова Т. Н. Історіографія в дисциплінарному сімействі історичних наук // Історіографічні дослідження в Україні. К., 1999. Вип. 9.
32. Попова Т. Н. Об институционализации историографии // Проблеми історії та методології історичної науки : Харківський історіографічний збірник. Х., 1998. Вип. 3.
33. Поппер К. Логика и рост научного знания. М., 1983.
34. Репина Л. П. "Новая историческая наука" и социальная история. М., 1998.
35. Рикер П. Время и рассказ. Т. 1. СПб., 1999.
36. Савельева И. М. История и время / И. М. Савельева, А. М. Полетаев. М., 1997.
37. Селье Г. От мечты к открытию. М., 1987.
38. Степин В. С. Философия науки. М., 2003.
39. Уайт Х. Метаистория: Историческое воображение в Европе XIX века. Екатеринбург, 2002.
40. Українська історіографія на зламі XX і XXI століть : здобутки і проблеми / за ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2004.

41. Фуко М. Что такое автор? // Фуко М. Воля к истине : По ту сторону знания, власти и сексуальности. М., 1996.
42. Холтон Дж. Тематический анализ науки. М., 1981.

Питання до іспиту

1. Історіографія міжвоєнної доби.
2. Напрями історичних досліджень середини 1940-х – 1960-х рр.
3. Становлення постмодернізму. Історіографія історії Західної Європи та Північної Америки кінця 1990-х – початку 2000-х рр.
4. Світ-системний аналіз.
5. Зміст поняття «глобальна історія».
6. Національний наратив як об'єкт дослідження.
7. Онтологічної концепції.
8. Аксиологічна концепція філософії історії.
9. Технократичні концепції в сучасній західній соціальній філософії.
10. Концепція постіндустріального чи інформаційного суспільства.
11. Цивілізаційний підхід.
12. Поняття модернізація.
13. Застосування методів дослідження.
14. Дискурс аналіз.
15. Застосування компаративістики.
16. Контент аналіз в історичних дослідженнях.
17. Поняття трансформація.
18. Інституційний підхід.
19. Теорії неоінституціоналізму.
20. Поліструктурність та поліваріантність розвитку національних економічних систем.
21. Візуальна історія.
22. Фотографії, файли, фільми як історичне джерело.
23. Візуальні та цифрові методи дослідження.
24. Поведінка, звичаї, цінності, уявлення, вірування як об'єкт дослідження.
25. «Нова робоча історія», «історія жінок», «селянські дослідження», «історія інтелігенції».

26. Поняття гранд-нарративу.

27. Стереотипні уявлення про минуле.

28. Історична політика на теренах Східної Європи як об'єкт дослідження.